

Viken fylkeskommune

Deres ref.: 2021/39463

Oslo, 24. september 2021

Dette brevet sendes på vegne av Buskerud Botaniske forening, Buskerud Orienteringskrets, DNT Drammen og Omegn, DNT Indre Østfold, DNT Nedre Glomma, DNT Oslo og omegn, DNT Ringerike, DNT Vansjø, Drammen klatreklubb, Kongsberg og Omegns Turistforening, Lillomarkas Venner, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet i Østfold, Nedre Buskerud krets av Norges Speiderforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Norsk organisasjon for terrengsykling, Drammen og Omegn, Norsk Ornitologisk forening, avd. Buskerud, Norsk Ornitologisk forening, avd. Oslo og Akershus, Norsk Ornitologisk Forening, avd. Østfold, Oslofjordens Friluftsråd, Skogselskapet i Buskerud og Telemark, Tistedalen Friluftslag, Østfold Botaniske Forening og Østmarkas Venner.

Uttalelse til

Planprogram for regionale planer i Viken

Forum for natur og friluftsliv (FNF) i henholdsvis Akershus, Buskerud og Østfold takker for muligheten til å uttale seg til felles planprogram for *Regional plan for kompetanse og verdiskaping*, *Regional plan for areal og mobilitet* og *Regional plan for økt livskvalitet, deltakelse og likeverd* i Viken.

Oppsummering av viktigste innspill:

- **Planetens tålegrense skal ligge til grunn for alt planarbeid. Natur og klima må ses i sammenheng.**
- **Fylkeskommunen har en stor jobb framfor seg når det gjelder å gjøre planene forståelige og tilgjengelige for innbyggerne i Viken, og vi bidrar gjerne til dette.**
- **Forum for natur og friluftsliv vil gjøre det vi kan for at frivillige blir involvert i prosessen, og dette fordrer god kommunikasjon og flere møtepunkter mellom FNF og fylkeskommunen, samt gode frister for tilbakemelding.**

Svar på fylkeskommunens spørsmål

Er planenes formål og tematikk relevant og et godt utgangspunkt for videre planarbeid?

Ja, det mener vi det er. FNF er enig i at planetens tålegrense skal være førende for all aktivitet i Viken, og at hensynet til klima og miljø skal være en gjennomgående prioritet.

Har dere kunnskapsgrunnlag som er relevant for det videre planarbeidet og som bør inkluderes i planprogrammet?

Det er kjempebra at bl.a. metodeutvikling for arealregnskap skal inkluderes i utredningene.

Vi mener i tillegg at følgende kunnskapsgrunnlag også bør vurderes inkludert i planprogrammet:

- **Statusoppdatering for kartlegging av viktige naturtyper i Akershus-delen av Viken¹**, og det bør vurderes å innhente tilsvarende kunnskap for Buskerud og Østfold.
- **EcoGaps-prosjektet²**: Testing og vurdering ny metodikk for verdisetting av natur i arealplanleggingen.
- **Fra Rød til Grønn-metoden³**: Systematisk innsamling av kunnskapen som skal til for å vite hvordan vi best kan bevare truede arter og naturtyper, og identifisere de artene og naturtypene der tiltak effektivt kan bidra til å redusere trusselen.
- **Ny veileder for konsekvensutredninger for klima og miljø**, Miljødirektoratet⁴
- **Behovet for en revurdering av Håndbok V712 Konsekvensanalyser⁵**. Det synes ofte vanskelig å gi et likt sammenligningsgrunnlag i den etablerte praksisen ved sammenligning av prissatte (milliarder) og ikke-prissatte (rangering fra 1-7) konsekvenser som klima og natur- og friluftslivsverdier.
- **Friluftsliv og pandemi**
Under pandemien så vi et økt trykk på naturområder, og Norsk Institutt for Naturforskning⁶ har sett på verdien av grønne områder i og rundt Oslo. De peker i retning av at naturen fungerer som et grønt beredskapsrom, noe som også er en viktig del av kunnskapsgrunnlaget.
- **Skogen** som næringsressurs, friluftslivsarena og hjemsted for naturmangfold skaper både inntekt, glede og konflikter. Norsk Institutt for Naturforskning har nylig hatt et seminar⁷ om temaet og tidligere leder i Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Gjermund Andersen, har skrevet bok om alternativt skogbruk⁸.
- **Den helhetlige planen for Oslofjorden⁹** må også implementeres i alle plansammenhenger med sine viktige innsatsområder.

Verktøyet Naturkampen nevnes under innsatsområde 6. **Naturkampen 2021** ble lansert i august 2021 og teksten bør oppdateres.

Hvordan ønsker dere å bli involvert i det videre planarbeidet?

FNF koordinerer et nettverk av forskjellige frivillige organisasjoner. For at frivillige skal få muligheten til å gi innspill, må de ha gode tidsfrister. Høringsinnspill skal ofte styrebehandles eller i

---

¹ [Statusoppdatering for kartlegging av viktige naturtyper i Akershus-delen av Viken](#)

² [EcoGaps](#), OsloMet

³ [Metoden fra Rød til Grønn](#), Norsk Institutt for Naturforskning

⁴ [Konsekvensutredninger for klima og miljø](#), Miljødirektoratet

⁵ [Håndbok V712 – Konsekvensanalyser](#), Statens Vegvesen

⁶ [Byer trenger naturlige, grønne tilfluktsrom \(forskersonen.no\)](#)

⁷ [Webinar: skogbruk, arts mangfold og karbon](#), Norsk Institutt for Naturforskning

⁸ «[Nytt skogbruk!](#)», Gjermund Andersen

⁹ [Helhetlig plan for Oslofjorden](#), 2021

det minste behandles internt i en organisasjon, så lovens minstekrav til frister er et minimum. Det er også en fordel om FNF blir involvert før selve planarbeidet starter, slik at man kan gi innspill på hva som er viktige for de frivillige. Da vil det også kanskje være mindre å spille inn i ordinære høringsrunder. Vi stiller spørsmål ved hva Fylkeskommunen legger i at plansystemet skal være partnerskapsbasert, og om dette vil føre til at de som står uten noen form for avtaler rundt dette kan bli stående utenfor. Dette bør svares ut i planene.

Medvirkning bør gjøres på forskjellige måter. Hvis man vil involvere frivillige organisasjoner må man ta hensyn til at de frivillige ofte har jobber og bare kan delta på møter på ettermiddags- og kveldstid. Det bør åpnes for mulighet til å bidra ved fysiske møter og på digitale arenaer. En temabasert medvirkningstype høres ut som en svært fornuftig tilnærming til et komplisert saksområde. Da kan man også få til at folk møtes på tvers av fag og interesser.

Hvilke elementer fra gjeldende planverk og samarbeid har fungert godt og bør tas med videre i de nye regionale planene?

I Østfold har vi hatt god kontakt med planmyndigheten, og FNF vært med på å utarbeide planer i arbeidsgruppemøter og opplevd stor grad av involvering. I Akershus har FNF stort sett hatt mest kontakt med friluftslivsavdelingen, og dette nære og gode samarbeidet har blitt videreført inn i Viken FNF Buskerud har hatt en god dialog med spesielt friluftslivsavdelingen i tidligere Buskerud fylkeskommune. På grunn av vikarierende fylkeskoordinatorer i FNF Buskerud, har kontakten mellom fylkeskommunen og FNF Buskerud vært noe varierende i de foregående årene.

Hva er det viktigste langsiktige arbeidet eller strategien dere jobber med som kan ha betydning innenfor den enkelte regionale plan?

Frivillighet. Forum for natur og friluftsliv vil, sammen med sine tilsluttede organisasjoner, gi innspill til den planlagte frivillighetsstrategien. Vi anser dette som svært viktig for hvordan vi kan bedrive vår aktivitet og hvordan vi kan påvirke samfunnet rundt oss.

Areal til natur og friluftsliv. Forum for natur og friluftsliv, sammen med sine tilsluttede organisasjoner, jobber kontinuerlig for å ta vare på naturverdier og friluftslivsinteresser både regionalt og lokalt. Vi mener at for å klare å oppnå en bærekraftig bruk av arealer og stoppe tapet av naturmangfold, må man ha arealnøytralitet som mål. Vi ser at noen kommuner allerede har satt seg dette som mål, og vi tror fylkeskommunen kan være en pådriver for å spre dette til andre kommuner. Viktige saker vi jobber med dreier seg om:

- Veiprosjekter
- Hytteutbygginger
- Vindkraft
- Bit for bit-nedbygging
- Næringsutvikling av diverse slag - for eksempel datasenter/batterifabrikk
- Oslofjorden
- Byggegrenser til sjø og vassdrag
- Ivareta nærnatur og "hverdagsnatur"

Et svært viktig tema er **kartlegging av eksisterende naturverdier**. Kun 25 % av verdifull natur i Norge er kartlagt¹⁰. For å kunne ta gode beslutninger i arealforvaltningen må vi vite hva man har før man tar. Kartlegging av viktige områder for natur og friluftsliv på regionalt og kommunalt nivå er viktig i tida framover. Alle kartlegginger som utføres må også legges inn i de nasjonale databasene slik som naturbase, artsdatabanken m.m. slik at kunnskapen blir tilgjengelig for alle.

God kontakt med alle rådsområder som berører våre interesser. Spesielt er rådsområdene Klima og miljø, Kultur og mangfold og Samferdsel viktige for våre interesser. Vi har et nært og godt samarbeid med rådsområde Kultur og mangfold, i Viken fylkeskommune, spesielt friluftslivsavdelingen. Vi setter stor pris på denne kontakten. Vi blir tidlig involvert i planarbeid, vi kan stille spørsmål og raskt få svar og vi opplever at friluftslivsavdelingen gjør det samme til oss. FNF bidrar til å spre informasjon til fylkeskommunene, organisasjonene og andre, gjennom f.eks. nyhetsbrev, møter og seminarer. Vi har også en god oversikt over natur- og friluftslivsorganisasjonene og bidrar til kontakt med de rette organisasjonene ved ulike prosjekter. FNF har dessverre ikke like god kontakt med de andre to relevante rådsområdene - Klima og miljø og Samferdsel. Det merker vi f.eks. i planprosesser da vi kommer senere på banen.

Møter med natur- og friluftslivsorganisasjonene i samarbeid med FNF. Vi ser nytten av å ha jevnlige møter med fylkeskommunen i forbindelse med plansaker som berører naturmangfold, friluftsliv, folkehelse og samferdsel.

Klimakrise og naturkrise er to likestilte kriser: Naturkrisen er like alvorlig som klimakrisen, og derfor er det viktig at den ene krisen ikke løses på bekostning av den andre.

Regionale planbestemmelser. FNF støtter oppfordringen om å ta i bruk regionale planbestemmelser for flere temaer. Videre støtter FNF fylkeskommunens eksempel om å bruke et slikt tydelig virkemiddel for å styrke arbeidet med bærekraftig by- og tettstedsutvikling, strandsonopolitikk og klima og miljø.

Problemstillinger FNF ønsker skal belyses i planarbeidet

Hvordan skal mulige målkonflikter behandles?

Det er en erkjennelse av at det kan forekomme konflikter mellom de ulike innsatsområdenes mål. FNF mener at ved målkonflikter må naturen, klimaet og miljøet vektlegges tyngst, da disse målene er fundamentale for en bærekraftig samfunnsutvikling. Fylkeskommunen har mulighet til å legge føringer for forvaltningen i kommunene, ved å vedta regionale planbestemmelser. Vi mener at dette er et virkemiddel som bør brukes for å sikre at intensjonen i de regionale planene følges opp i kommunene. Bærekraftig arealbruk, som tar hensyn til sårbare arter og naturmangfold, utslipp av klimagasser, matjord og rekreasjonsområder må prioriteres for at vi skal bidra til å løse natur- og klimakrisen. En regional planbestemmelse har som virkning at det ikke kan iverksettes særskilt angitte bygge- eller anleggstiltak innenfor nærmere avgrensede geografiske områder som etter bestemmelsene vil være i strid med planen uten samtykke. Vi tenker da spesielt på viktige regionale natur- og friluftsområder samt fjellområder og områder langs sjø og vassdrag.

---

¹⁰ <https://www.sabima.no/norge-trenger-okologisk-grunnkart/>

Hvordan skal fylkeskommunen gjøre planen til folkets plan?

Planprogrammet framstår som svært omfattende og komplisert. Vi har forståelse for at det er komplekse problemstillinger som må angripes fra flere kanter. Viken fylkeskommune har ansvar for at dette skal bli en plan for hele Viken-samfunnet, og materien kan i så måte med fordel gjøres enklere å sette seg inn i. Vi synes det er veldig bra med konkrete spørsmål som kan knyttes til den enkeltes hverdagsliv, samt enklere framstillinger digitalt med video, grafikk og lyd.

Hvordan skal fylkeskommunen sikre tidlig involvering og god nok tid for frivilligheten?

Som nevnt over er tidlig involvering og god tid helt essensielt for at frivilligheten skal kunne delta i planprosesser, være seg små eller større planer. Vi ber om at dette belyses i de regionale planene.

Hvordan blir oppfølgingen av planen?

Ifølge planprogrammet skal det utarbeides et handlingsprogram for hver regionale plan der ressurser, virkemidler, samarbeid og ansvar skal synliggjøres. Handlingsprogrammene skal ha 4 års varighet, behov for rullering skal vurderes årlig.

- Vi vil vite når behovene for rullering skal vurderes og bidra her.
- Vi ønsker å kunne spille inn til handlingsprogrammet når dette skal lages.
- Natur- og friluftslivsg. ønsker å følge planene helt ned til handlingsprogrammet og i den årlige vurderingen av behov for rullering.

Hvordan skal vi oppnå god kontakt med alle relevante rådsområder for natur og friluftsliv?

For FNF er det tre rådsområder hos Viken fylkeskommune som er de aller viktigste for naturverdiene og friluftslivsinteressene:

- Klima og miljø
- Kultur og mangfold
- Samferdsel

Som nevnt over har vi veldig god kontakt med rådsområdet Kultur og mangfold. Denne kontakten er veldig viktig for FNF, og vi tror rådsområdet Kultur og mangfold også har god nytte av denne nære kontakten. **Vi ønsker samme type kontakt med rådsområde for Klima og miljø og med rådsområde for Samferdsel.** Vi ber om at hvordan oppnå og vedlikeholde denne kontakten med FNF belyses i planarbeidet.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Akershus

Maria Rundhaugen Tesaker
Koordinator
FNF Akershus

Forum for natur og friluftsliv Buskerud

Kaja Høgås
Koordinator
FNF Buskerud

Forum for natur og friluftsliv Østfold

Nina Frydenlund
Koordinator
FNF Østfold